

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων

Βαρσοβία, 16.V.2005

Προοίμιο

Τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα άλλα που υπέγραψαν το παρόν, Θεωρώντας ότι ο σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η επίτευξη μεγαλύτερης ενότητας μεταξύ των μελών του·

Θεωρώντας ότι η εμπορία ανθρώπων αποτελεί παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αδίκημα κατά της αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας του ανθρώπου·

Θεωρώντας ότι η εμπορία ανθρώπων δυνατόν να έχει ως αποτέλεσμα τη δουλεία των θυμάτων·

Θεωρώντας ότι ο σεβασμός προς τα δικαιώματα των θυμάτων, η προστασία των θυμάτων και η δράση για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να είναι οι υπέρτατοι στόχοι·

Θεωρώντας ότι όλες οι δράσεις ή πρωτοβουλίες κατά της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να μην είναι μεροληπτικές, να λαμβάνουν υπόψη την ισότητα των φύλων καθώς επίσης να έχουν προσέγγιση υπέρ των δικαιωμάτων των παιδιών·

Ανακαλώντας τις διακηρύξεις των Υπουργών Εξωτερικών των Κρατών Μελών κατά την 112^η (14 – 15 Μαΐου 2003) και την 114^η (12 – 13 Μαΐου 2004) Συνόδους της Επιτροπής Υπουργών που ζήτησαν την ενίσχυση της δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εμπορία ανθρώπων·

Έχοντας υπ' όψιν τη Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (1950) και τα πρωτόκολλα αυτής·

Έχοντας υπ' όψιν τις ακόλουθες συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης: Σύσταση Αρ. R (91)11 για τη σεξουαλική εκμετάλλευση, πορνογραφία, πορνεία και εμπορία παιδιών και νέων ενηλίκων· Σύσταση Αρ. R (97)13 για τον εκφοβισμό μαρτύρων και τα δικαιώματα υπεράσπισης· Σύσταση Αρ. R (2000)11 για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και Σύσταση Rec (2001)16 για την προστασία των παιδιών

από τη σεξουαλική εκμετάλλευση· Σύσταση Rec (2002)5 για την προστασία των γυναικών από τη βία·

Έχοντας υπ' όψιν τις ακόλουθες συστάσεις της Κοινοβουλευτικής Συνόδου του Συμβουλίου της Ευρώπης: Σύσταση 1325 (1997) για την εμπορία γυναικών και τον εξαναγκασμό σε πορνεία στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης· Σύσταση 1450 (2000) για τη βία κατά των γυναικών στην Ευρώπη· Σύσταση 1545 (2002) για την εκστρατεία κατά της εμπορίας γυναικών· Σύσταση 1610 (2003) για τη μετανάστευση που σχετίζεται με την εμπορία γυναικών και την πορνεία· Σύσταση 1611 (2003) για την εμπορία οργάνων στην Ευρώπη· Σύσταση 1663 (2004) Οικογενειακή δουλεία: καταναγκασμός, au pairs και νύμφες με αλληλογραφία·

Έχοντας υπ' όψιν την Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19^{ης} Ιουλίου 2002 για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, την Απόφαση-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 15^{ης} Μαρτίου 2001 για το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες και την Οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 29^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με την άδεια παραμονής που εκδίδεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση και οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές·

Λαμβάνοντας δεόντως υπ' όψιν, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και το Πρωτόκολλο αυτής για την Πρόληψη, Καταπολέμηση και Τιμωρία της Εμπορίας Προσώπων, Ιδιαίτερα των Γυναικών και Παιδιών με σκοπό τη βελτίωση της προστασίας που προσφέρουν και την ανάπτυξη των κριτηρίων που κατοχυρώνονται από αυτές·

Λαμβάνοντας δεόντως υπ' όψιν τα άλλα διεθνή νομικά έγγραφα που σχετίζονται με το πεδίο δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων·

Λαμβάνοντας υπ' όψιν την ανάγκη για ετοιμασία ενός λεπτομερούς διεθνούς νομικού εγγράφου που να εστιάζει στα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων εμπορίας και να καθιερώνει ένα συγκεκριμένο μηχανισμό παρακολούθησης,

Έχουν συμφωνήσει ως ακολούθως:

Κεφάλαιο Ι – Σκοποί, πεδίο, αρχή της μη-διάκρισης και ορισμοί:

Άρθρο 1 – Σκοποί της Σύμβασης

1. Οι σκοποί της Σύμβασης αυτής είναι:
 - α. να εμποδίσει και να καταπολεμήσει την εμπορία ανθρώπων, εγγυώμενη την ισότητα των φύλων
 - β. να προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων εμπορίας, να σχεδιάζει ένα λεπτομερές πλαίσιο για την προστασία και βοήθεια των θυμάτων και μαρτύρων εγγυώμενη την ισότητα των φύλων καθώς και να διασφαλίζει την αποτελεσματική έρευνα και δίωξη
 - γ. να προωθεί τη διεθνή συνεργασία στη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων.
2. Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των διατάξεων της από τα Μέρη, η Σύμβαση αυτή καθιερώνει ένα συγκεκριμένο μηχανισμό παρακολούθησης.

Άρθρο 2 – Πεδίο

Η Σύμβαση αυτή εφαρμόζεται σε όλα τα είδη εμπορίας ανθρώπων, είτε εθνικά είτε διεθνικά, είτε σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα είτε όχι.

Άρθρο 3 – Αρχή της μη-διάκρισης

Η εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης αυτής από τα Μέρη, ειδικότερα, η απόλαυση των μέτρων για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των θυμάτων, διασφαλίζεται χωρίς διάκριση σε οποιαδήποτε βάση όπως φύλο, φυλή, χρώμα, γλώσσα, θρησκεία, πολιτικό ή άλλο φρόνημα, εθνική ή κοινωνική καταγωγή, σύνδεση με εθνική μειονότητα, περιουσία, γέννηση ή άλλο καθεστώς.

Άρθρο 4 – Ορισμοί

Για τους σκοπούς της Σύμβασης αυτής:

- α. «Εμπορία ανθρώπων» σημαίνει τη στρατολόγηση, μεταφορά, μετάθεση, παροχή κάλυψης ή υποδοχή ατόμων μέσω απειλής ή χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απαγωγής, δόλου, απάτης, κατάχρησης εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή παροχής ή λήψης πληρωμών ή ωφελημάτων για εξασφάλιση της συγκατάθεσης προσώπου που έχει τον έλεγχο άλλου προσώπου, για σκοπούς εκμετάλλευσης. Εκμετάλλευση περιλαμβάνει τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, εξαναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών, δουλεία ή πρακτικές που προσομοιάζουν με δουλεία, σκλαβιά ή την αφαίρεση οργάνων
- β. Η συγκατάθεση ενός θύματος «εμπορίας ανθρώπων» στην επιδιωκόμενη εκμετάλλευση που τίθεται στην υποπαράγραφο (α) του άρθρου αυτού δεν έχει καμία σχέση όταν οποιαδήποτε από τα μέσα που τίθενται στην υποπαράγραφο (α) έχουν χρησιμοποιηθεί
- γ. Η στρατολόγηση, μεταφορά, μετάθεση, παροχή κάλυψης ή υποδοχή παιδιού με σκοπό την εκμετάλλευση θεωρείται «εμπορία ανθρώπων» ακόμα και αν αυτή δεν περιλαμβάνει οποιαδήποτε από τα μέσα που τίθενται στην υποπαράγραφο (α) του άρθρου αυτού
- δ. «Παιδί» σημαίνει οποιοδήποτε πρόσωπο ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών
- ε. «Θύμα» σημαίνει οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο υποκείμενο σε εμπορία ανθρώπων όπως ορίζεται στο άρθρο αυτό.

Κεφάλαιο II – Παρεμπόδιση, συνεργασία και άλλα μέτρα

Άρθρο 5 – Παρεμπόδιση της εμπορίας ανθρώπων

1. Κάθε Μέρος λαμβάνει μέτρα για την καθιέρωση ή την ενδυνάμωση εθνικού συντονισμού μεταξύ των διαφόρων σωμάτων που είναι υπεύθυνα για την παρεμπόδιση και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων .
2. Κάθε Μέρος καθιερώνει και/ή ενδυναμώνει αποτελεσματικές πολιτικές και προγράμματα για να εμποδίσει την εμπορία ανθρώπων με τέτοια μέσα όπως: έρευνα, πληροφόρηση, αύξηση γνώσης και εκστρατείες επιμόρφωσης, κοινωνικές και οικονομικές πρωτοβουλίες και προγράμματα κατάρτισης,

ειδικότερα για πρόσωπα που είναι ευάλωτα σε εμπορία και για ειδικούς που ασχολούνται με την εμπορία ανθρώπων.

3. Κάθε Μέρος προωθεί μια προσέγγιση βασισμένη στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και χρησιμοποιεί τη διάσταση ισότητας των φύλων καθώς και προσέγγιση ευαισθητοποιημένη καθόσον αφορά τα παιδιά, στην ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση της πολιτικής και προγραμμάτων που αναφέρονται στην παράγραφο 2.
4. Κάθε Μέρος λαμβάνει κατάλληλα μέτρα, ως δυνατόν να είναι αναγκαία, για να διευκολύνει τη νόμιμη μετανάστευση, ειδικότερα μέσω διάδοσης ακριβούς πληροφόρησης από σχετικά γραφεία αναφορικά με τους όρους που διευκολύνουν τη νόμιμη είσοδο και παραμονή στο έδαφος του.
5. Κάθε Μέρος λαμβάνει ειδικά μέτρα για να μειώσει την ευπάθεια των παιδιών στην εμπορία ειδικότερα με τη δημιουργία ενός προστατευτικού περιβάλλοντος για αυτά.
6. Τα μέτρα που καθιερώνονται σύμφωνα με το άρθρο αυτό εμπλέκουν, όπου κρίνεται σκόπιμο, μη κυβερνητικούς οργανισμούς, άλλους σχετικούς οργανισμούς και άλλα στοιχεία της κοινωνίας των πολιτών που είναι αφοσιωμένα στην παρεμπόδιση της εμπορίας ανθρώπων και στην προστασία των θυμάτων ή στη βοήθεια αυτών.

Άρθρο 6 – Μέτρα για αποθάρρυνση της ζήτησης

Κάθε Μέρος, για σκοπούς αποθάρρυνσης της ζήτησης η οποία ευνοεί όλες τις μορφές εκμετάλλευσης προσώπων, ειδικότερα των γυναικών και παιδιών που οδηγούν στην εμπορία, υιοθετεί ή ενδυναμώνει νομοθετικά, διοικητικά, εκπαιδευτικά, κοινωνικά, πολιτιστικά ή άλλα μέτρα περιλαμβανομένων:

- α. έρευνας για άριστες πρακτικές, μεθόδους και στρατηγικές
- β. αύξησης γνώσης για την ευθύνη και το σημαντικό ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών στον εντοπισμό της ζήτησης ως μίας από τις βασικές αιτίες για την εμπορία ανθρώπων
- γ. εκστρατειών με στόχο την πληροφόρηση που εμπλέκουν, όπου κρίνεται σκόπιμο, μεταξύ άλλων, δημόσιες αρχές και δημιουργούς πολιτικής

- δ. μέτρων πρόληψης, περιλαμβανομένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για αγόρια και κορίτσια κατά τη διάρκεια των σχολικών τους χρόνων, τα οποία τονίζουν την απαράδεκτη φύση της διάκρισης που βασίζεται στο φύλο και τις καταστροφικές συνέπειες της, τη σημασία της ισότητας των φύλων και της αξιοπρέπειας και ακεραιότητας κάθε ανθρώπου.

Άρθρο 7 – Συνοριακά μέτρα

1. Χωρίς επηρεασμό των διεθνών δεσμεύσεων σε σχέση με την ελεύθερη διακίνηση προσώπων, τα Μέρη, ενδυναμώνουν, στο μέτρο του δυνατού, τέτοιους συνοριακούς ελέγχους, ως δυνατόν να είναι αναγκαίο, για παρεμπόδιση και εντοπισμό της εμπορίας ανθρώπων.
2. Κάθε Μέρος υιοθετεί νομοθετικά ή άλλα κατάλληλα μέτρα για παρεμπόδιση, στο μέτρο του δυνατού της χρήσης μεταφορικών μέσων που λειτουργούν από εμπορικούς μεταφορείς για τη διάπραξη αδικημάτων που καθιερώνονται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή.
3. Όπου κρίνεται σκόπιμο και χωρίς επηρεασμό των εφαρμοστέων διεθνών συμβάσεων, τέτοια μέτρα περιλαμβάνουν την καθιέρωση της υποχρέωσης των εμπορικών μεταφορέων, περιλαμβανομένης οποιασδήποτε εταιρείας μεταφορών ή τον ιδιοκτήτη ή χειριστή οποιωνδήποτε μεταφορικών μέσων, για διακρίβωση ότι όλοι οι επιβάτες κατέχουν τα ταξιδιωτικά έγγραφα που απαιτούνται για είσοδο στο Κράτος υποδοχής.
4. Κάθε Μέρος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, έτσι ώστε να προνοεί για κυρώσεις σε περιπτώσεις παράβασης της υποχρέωσης που τίθεται στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού.
5. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να επιτρέπει, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, την άρνηση εισόδου ή την ανάκληση των αδειών παραμονής προσώπων που ενέχονται στη διάπραξη αδικημάτων που καθιερώνονται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή.
6. Τα Μέρη ενδυναμώνουν τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών ελέγχου συνόρων, *μεταξύ άλλων*, με την καθιέρωση και διατήρηση άμεσων καναλιών επικοινωνίας.

Άρθρο 8 – Ασφάλεια και έλεγχος εγγράφων

Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για:

- α. Να διασφαλίζει ότι ταξιδιωτικά έγγραφα ή έγγραφα ταυτότητας που εκδίδονται από αυτό είναι τέτοιας ποιότητας που δεν δύνανται εύκολα να τύχουν κατάχρησης και που δεν δύνανται εύκολα να πλαστογραφηθούν ή παρανόμως να τροποποιηθούν, αντιγραφούν ή εκδοθούν και
- β. Να διασφαλίζει την ακεραιότητα και ασφάλεια των ταξιδιωτικών εγγράφων ή εγγράφων ταυτότητας που εκδίδονται από ή εκ μέρους του Μέρους και να εμποδίζει την παράνομη δημιουργία και έκδοση τους.

Άρθρο 9 – Νομιμότητα και εγκυρότητα των εγγράφων

Κατόπιν αιτήματος άλλου Μέρους, ένα Μέρος, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, επιβεβαιώνει εντός ευλόγου χρόνου τη νομιμότητα και εγκυρότητα των ταξιδιωτικών εγγράφων και των εγγράφων ταυτότητας που εκδόθηκαν ή που εμφανίζονται ότι έχουν εκδοθεί στο όνομα του και υπάρχει υποψία ότι χρησιμοποιούνται για εμπορία ανθρώπων.

Κεφάλαιο III – Μέτρα για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των θυμάτων, που εγγυώνται την ισότητα των φύλων

Άρθρο 10 – Εξακρίβωση της ταυτότητας των θυμάτων

1. Κάθε Μέρος παρέχει στις αρμόδιες αρχές του πρόσωπα που είναι καταρτισμένα και εξειδικευμένα στην παρεμπόδιση και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, στην εξακρίβωση της ταυτότητας και βοήθεια θυμάτων, περιλαμβανομένων παιδιών και διασφαλίζει ότι οι διάφορες αρχές συνεργάζονται μεταξύ τους καθώς και με σχετικούς οργανισμούς υποστήριξης έτσι ώστε να δύνανται να εξακριβωθεί η ταυτότητα των θυμάτων στη διαδικασία λαμβανομένης δεόντως υπ' όψιν της ειδικής κατάστασης των γυναικών και παιδιών θυμάτων και σε κατάλληλες περιπτώσεις, της έκδοσης αδειών παραμονής σ' αυτούς δυνάμει των όρων που προνοούνται στο Άρθρο 14 της παρούσας Σύμβασης.

2. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για την εξακρίβωση της ταυτότητας θυμάτων, όπου κρίνεται σκόπιμο, σε συνεργασία με άλλα Μέρη και σχετικούς οργανισμούς υποστήριξης. Κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι εάν οι αρμόδιες αρχές έχουν εύλογους λόγους να πιστεύουν ότι κάποιος πρόσωπο υπήρξε θύμα εμπορίας ανθρώπων, το πρόσωπο αυτό δεν θα μετακινηθεί από το έδαφος του μέχρι που η διαδικασία εξακρίβωσης της ταυτότητας ως θύμα αδικήματος που προνοείται στο Άρθρο 18 της Σύμβασης αυτής θα έχει ολοκληρωθεί από τις αρμόδιες αρχές και διασφαλίζει κατά τον ίδιο τρόπο ότι το πρόσωπο εκείνο λαμβάνει την βοήθεια που προνοείται από το Άρθρο 12, παράγραφοι 1 και 2.
3. Όταν η ηλικία του θύματος είναι αβέβαιη και συντρέχουν λόγοι ότι το θύμα είναι παιδί, αυτός ή αυτή τεκμαίρεται ότι είναι παιδί και του παρέχονται ειδικά προστατευτικά μέτρα μέχρι την επιβεβαίωση της ηλικίας του/της.
4. Αμέσως μόλις ένα ασυνόδευτο παιδί ταυτοποιηθεί ως θύμα, κάθε Μέρος:
 - α. προνοεί για αντιπροσώπευση του παιδιού από νόμιμο κηδεμόνα, οργανισμό ή αρχή που θα ενεργούν προς το καλώς νοούμενο συμφέρον του παιδιού αυτού·
 - β. λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για απόδειξη της ταυτότητας και εθνικότητας του/της·
 - γ. καταβάλλει κάθε προσπάθεια να εντοπίσει την οικογένεια του/της όταν αυτό εξυπηρετεί το καλώς νοούμενο συμφέρον του παιδιού.

Άρθρο 11 – Προστασία της ιδιωτικής ζωής

1. Κάθε Μέρος προστατεύει την ιδιωτική ζωή και ταυτότητα των θυμάτων. Τα προσωπικά δεδομένα αναφορικά με αυτά φυλάγονται και χρησιμοποιούνται σε συμμόρφωση με τους όρους που προνοούνται από τη Σύμβαση για την Προστασία του Ατόμου από την Αυτοματοποιημένη Επεξεργασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ETS No. 108).

2. Κάθε Μέρος υιοθετεί μέτρα ώστε να διασφαλίζει, ειδικότερα ότι η ταυτότητα ή λεπτομέρειες που επιτρέπουν την εξακρίβωση της ταυτότητας ενός παιδιού θύματος εμπορίας δεν γίνονται δημοσίως γνωστά μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης ή άλλων μέσων, εκτός, σε εξαιρετικές περιπτώσεις για να διευκολύνουν την ανεύρεση μελών της οικογένειας ή διαφορετικά για να διασφαλίσουν την ευημερία και προστασία του παιδιού.
3. Κάθε Μέρος εξετάζει το ενδεχόμενο υιοθέτησης, σύμφωνα με το Άρθρο 10 της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μέτρων που στοχεύουν στην ενθάρρυνση των μέσων μαζικής ενημέρωσης να προστατεύουν την ιδιωτική ζωή και ταυτότητα των θυμάτων μέσω της αυτο-ρύθμισης ή μέσω ρυθμιστικών ή συν-ρυθμιστικών μέτρων.

Άρθρο 12 – Βοήθεια προς τα θύματα

1. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να βοηθά τα θύματα στη φυσική, ψυχολογική και κοινωνική αποκατάστασή τους. Τέτοια βοήθεια περιλαμβάνει τουλάχιστον:
 - α. βιοτικό επίπεδο ικανό να διασφαλίσει την ύπαρξη τους, μέσω τέτοιων μέτρων όπως: κατάλληλη και ασφαλής διαμονή, ψυχολογική και υλική βοήθεια·
 - β. πρόσβαση σε επείγουσα ιατρική περίθαλψη·
 - γ. υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας, όπου κρίνεται σκόπιμο·
 - δ. συμβουλή και πληροφόρηση, ειδικά όσον αφορά τα νόμιμα δικαιώματα τους και τις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες σ' αυτά, σε γλώσσα κατανοητή σ' αυτά·
 - ε. βοήθεια για να διευκολύνει τα δικαιώματα και τα συμφέροντα τους να υποβληθούν και να εξεταστούν σε κατάλληλα στάδια ποινικών διαδικασιών εναντίον των δραστών·
 - στ. πρόσβαση στην εκπαίδευση παιδιών.

2. Κάθε Μέρος λαμβάνει δεόντως υπ' όψιν την ασφάλεια του θύματος και τις ανάγκες προστασίας.
3. Επιπρόσθετα, κάθε Μέρος παρέχει την αναγκαία ιατρική ή άλλη βοήθεια σε θύματα που διαμένουν νόμιμα εντός του εδάφους του τα οποία δεν έχουν επαρκείς πόρους και χρειάζονται τέτοια βοήθεια.
4. Κάθε Μέρος υιοθετεί τους κανόνες δυνάμει των οποίων τα θύματα που διαμένουν νόμιμα εντός του εδάφους του θα είναι εξουσιοδοτημένα να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, στην επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση.
5. Κάθε Μέρος λαμβάνει μέτρα, όπου κρίνεται σκόπιμο και δυνάμει των όρων που προνοούνται από το εσωτερικό του δίκαιο, για συνεργασία με μη-κυβερνητικούς οργανισμούς, άλλους σχετικούς οργανισμούς ή άλλα στοιχεία της κοινωνίας των πολιτών που ασχολούνται με τη βοήθεια θυμάτων.
6. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διασφαλίζει ότι η βοήθεια σε ένα θύμα δεν υπόκειται στην βούληση του/της να καταθέσει ως μάρτυρας.
7. Για την εφαρμογή των διατάξεων που τίθενται στο άρθρο αυτό, κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι οι υπηρεσίες παρέχονται σε συναινετική και ενημερωμένη βάση, λαμβανομένων δεόντως υπόψιν των ειδικών αναγκών των προσώπων σε ευάλωτη κατάσταση και των δικαιωμάτων των παιδιών σε σχέση με τη διαμονή, εκπαίδευση και κατάλληλη φροντίδα υγείας.

Άρθρο 13 – Αποκατάσταση και προθεσμία περίσκεψης

1. Κάθε Μέρος προνοεί στο εσωτερικό δίκαιο του προθεσμία αποκατάστασης και περίσκεψης 30 τουλάχιστον ημερών, όταν υπάρχουν εύλογοι λόγοι ότι το πρόσωπο που αφορά είναι θύμα. Τέτοια προθεσμία είναι ικανοποιητική για το πρόσωπο που αφορά για να αποκατασταθεί και να διαφύγει από την επιρροή των εμπόρων και/ή να λάβει ενημερωμένη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία του με τις αρμόδιες αρχές. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας αυτής, δεν είναι δυνατόν να εκτελεστεί οποιοδήποτε διάταγμα απέλασης εναντίον αυτού ή αυτής. Η διάταξη αυτή είναι χωρίς επηρεασμό των δραστηριοτήτων που διεξάγονται από τις αρμόδιες αρχές σε όλες τις φάσεις των σχετικών εθνικών

διαδικασιών, και ειδικότερα όταν ερευνώνται και διώκονται τα αδικήματα που αφορά. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας αυτής, τα Μέρη εξουσιοδοτούν τα άτομα που αφορά να παραμείνουν στο έδαφος τους.

2. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας αυτής, τα άτομα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του Άρθρου αυτού έχουν δικαίωμα στα μέτρα που περιλαμβάνονται στο Άρθρο 12, παράγραφοι 1 και 2.
3. Τα Μέρη δεν δεσμεύονται να τηρούν την προθεσμία αυτή εάν λόγοι δημόσιας τάξης το εμποδίζουν ή αν ευρεθεί ότι το καθεστώς του θύματος αξιώνεται με ακατάλληλο τρόπο.

Άρθρο 14 - Άδεια παραμονής

1. Κάθε Μέρος εκδίδει ανανεώσιμη άδεια παραμονής σε θύματα, στην μία ή στην άλλη από τις δύο ακόλουθες περιπτώσεις ή και στις δύο:
 - α. η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι η διαμονή τους είναι αναγκαία λόγω της προσωπικής τους κατάστασης
 - β. η αρμόδια αρχή θεωρεί ότι η διαμονή τους είναι αναγκαία για σκοπούς συνεργασίας τους με τις αρμόδιες αρχές σε ερευνητικές ή ποινικές διαδικασίες.
2. Η άδεια παραμονής για παιδιά θύματα, όταν είναι νομικά αναγκαία, εκδίδεται σύμφωνα με το καλώς νοούμενο συμφέρον του παιδιού και όπου κρίνεται σκόπιμο, ανανεώνεται κάτω από τους ίδιους όρους.
3. Η μη ανανέωση ή απόσυρση της άδειας παραμονής υπόκειται στους όρους που προνοούνται από το εσωτερικό δίκαιο του Μέρους.
4. Εάν ένα θύμα υποβάλει μια αίτηση για άλλο είδος άδειας παραμονής, το Μέρος που αφορά λαμβάνει υπόψη ότι αυτός ή αυτή κατέχει ή κατείχε, άδεια παραμονής σε συμμόρφωση με την παράγραφο 1.
5. Λαμβανομένων υπόψιν των υποχρεώσεων των Μερών στις οποίες αναφέρεται το Άρθρο 40 της Σύμβασης αυτής, κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι η παροχή μιας άδειας σύμφωνα με τη διάταξη αυτή θα είναι χωρίς επηρεασμό του δικαιώματος για αναζήτηση και απόλαυση ασύλου.

Άρθρο 15 – Αποζημίωση και νόμιμη αποκατάσταση

1. Κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση, από την πρώτη επαφή τους με τις αρμόδιες αρχές, σε πληροφόρηση για τις σχετικές δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες σε γλώσσα κατανοητή σε αυτά.
2. Κάθε Μέρος προνοεί, στο εσωτερικό του δίκαιο, για το δικαίωμα σε νομική βοήθεια και σε δωρεάν νομική αρωγή για θύματα δυνάμει των όρων που προνοούνται από το εσωτερικό του δίκαιο.
3. Κάθε Μέρος προνοεί, στο εσωτερικό του δίκαιο, για το δικαίωμα των θυμάτων σε αποζημίωση από τους δράστες.
4. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να εγγυώνται αποζημίωση στα θύματα σύμφωνα με τους όρους δυνάμει του εσωτερικού του δικαίου, για παράδειγμα μέσω της εγκαθίδρυσης ενός ταμείου για αποζημίωση θυμάτων ή μέτρων ή προγραμμάτων που στοχεύουν σε κοινωνική βοήθεια και κοινωνική ένταξη των θυμάτων, τα οποία θα μπορούσαν να χρηματοδοτούνται από τα περιουσιακά στοιχεία που προκύπτουν από την εφαρμογή των μέτρων που προνοούνται στο Άρθρο 23.

Άρθρο 16 – Επαναπατριsmός και επιστροφή θυμάτων

1. Το Μέρος του οποίου το θύμα είναι υπήκοος ή στο οποίο το πρόσωπο αυτό είχε το δικαίωμα για μόνιμη διαμονή κατά το χρόνο εισόδου στο έδαφος του Μέρους υποδοχής, διευκολύνει και αποδέχεται, με δέοντα σεβασμό στα δικαιώματα, ασφάλεια και αξιοπρέπεια του/της, την επιστροφή του/της χωρίς αδικαιολόγητη ή μη εύλογη καθυστέρηση.
2. Όταν ένα Μέρος επιστρέφει ένα θύμα σε άλλο Κράτος, τέτοια επιστροφή γίνεται με δέοντα σεβασμό στα δικαιώματα, ασφάλεια και αξιοπρέπεια του προσώπου αυτού και στο κύρος οποιωνδήποτε νομικών διαδικασιών που σχετίζονται με το γεγονός ότι το πρόσωπο είναι θύμα και είναι προτιμητέο να είναι εκούσια.

3. Κατόπιν αιτήματος του Μέρους υποδοχής, το Μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα επιβεβαιώνει κατά πόσο ένα πρόσωπο είναι υπήκοος του ή είχε το δικαίωμα μόνιμης διαμονής στο έδαφος του κατά το χρόνο εισόδου στο έδαφος του Μέρους υποδοχής.
4. Για τη διευκόλυνση της επιστροφής θύματος που δεν κατέχει τα απαραίτητα έγγραφα, το Μέρος του οποίου το πρόσωπο αυτό είναι υπήκοος ή στο οποίο αυτός ή αυτή είχε το δικαίωμα μόνιμης διαμονής κατά το χρόνο εισόδου στο έδαφος του Μέρους υποδοχής, συμφωνεί να εκδώσει, κατόπιν αιτήματος του Μέρους υποδοχής, τέτοια ταξιδιωτικά έγγραφα ή άλλη εξουσιοδότηση ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διευκολύνει το πρόσωπο να ταξιδεύσει προς και να επανεισέλθει στο έδαφος του.
5. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία, για την καθιέρωση προγραμμάτων επαναπατριsmού που αφορούν σχετικά εθνικά ή διεθνή ινστιτούτα και μη κυβερνητικούς οργανισμούς. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν στην αποφυγή επαναθυματοποίησης. Κάθε Μέρος θα πρέπει να καταβάλει την καλύτερη προσπάθεια να ευνοεί την επανένταξη των θυμάτων στην κοινωνία του Κράτους στο οποίο επιστρέφουν περιλαμβανομένης της επανένταξης των θυμάτων στο εκπαιδευτικό σύστημα και την αγορά εργασίας, ειδικά μέσω της απόκτησης και της βελτίωσης των επαγγελματικών τους ικανοτήτων. Όσον αφορά τα παιδιά, τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν την απόλαυση του δικαιώματος στην εκπαίδευση και μέτρα για τη διασφάλιση επαρκούς φροντίδας ή υποδοχής από την οικογένεια ή κατάλληλες δομές φροντίδας.
6. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διατίθενται στα θύματα, όπου κρίνεται σκόπιμο σε συνεργασία με οποιοδήποτε άλλο Μέρος που αφορά, πληροφορίες για δομές που μπορούν να τους βοηθήσουν στη χώρα όπου επιστρέφουν ή επαναπατρίζονται, όπως υπηρεσίες επιβολής του νόμου, μη-κυβερνητικούς οργανισμούς, νομικά επαγγέλματα που είναι ικανά να παρέχουν συμβουλές και υπηρεσίες κοινωνικής ευημερίας.

7. Τα παιδιά θύματα δεν θα επιστρέφουν σε ένα Κράτος, εάν υπάρχει ένδειξη μετά από κίνδυνο και αξιολόγηση ασφάλειας ότι τέτοια επιστροφή δεν θα ήταν προς το καλώς νοούμενο συμφέρον του παιδιού.

Άρθρο 17 – Ισότητα φύλων

Κάθε Μέρος, κατά την εφαρμογή μέτρων που αναφέρονται στο κεφάλαιο αυτό, στοχεύει στην προώθηση της ισότητας των φύλων και χρησιμοποιεί τη διάσταση ισότητας των φύλων στην ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση των μέτρων.

Κεφάλαιο IV – Ουσιαστικό ποινικό δίκαιο

Άρθρο 18 – Ποινικοποίηση της εμπορίας ανθρώπων

Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα, τη συμπεριφορά που περιλαμβάνεται στο Άρθρο 4 της Σύμβασης αυτής, όταν διαπράττεται με πρόθεση.

Άρθρο 19 – Ποινικοποίηση της χρήσης υπηρεσιών του θύματος

Κάθε Μέρος εξετάζει το ενδεχόμενο υιοθέτησης τέτοιων νομοθετικών και άλλων μέτρων ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα, δυνάμει του εσωτερικού του δικαίου, τη χρήση υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο εκμετάλλευσης όπως αναφέρονται στο Άρθρο 4, παράγραφος α της Σύμβασης αυτής, εν γνώσει ότι το άτομο είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων.

Άρθρο 20 – Ποινικοποίηση πράξεων που σχετίζονται με ταξιδιωτικά έγγραφα ή έγγραφα ταυτότητας

Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα τις ακόλουθες συμπεριφορές, όταν διαπράττονται με πρόθεση και με σκοπό τη διευκόλυνση της εμπορίας ανθρώπων:

- α. πλαστογράφηση ταξιδιωτικού εγγράφου ή εγγράφου ταυτότητας
- β. προμήθεια ή παροχή τέτοιου εγγράφου
- γ. παρακράτηση, μετακίνηση, απόκρυψη, πρόκληση ζημιάς ή καταστροφή ταξιδιωτικού εγγράφου ή εγγράφου ταυτότητας άλλου προσώπου.

Άρθρο 21 – Απόπειρα και παροχή βοήθειας ή συνέργεια

1. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα, όταν διαπράττονται με πρόθεση, την παροχή βοήθειας ή συνέργεια στη διάπραξη οποιουδήποτε από τα αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 18 και 20 της Σύμβασης αυτής.
2. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα όταν διαπράττονται με πρόθεση, την απόπειρα διάπραξης των αδικημάτων που καθιερώνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 18 και 20, παράγραφος α, της Σύμβασης αυτής.

Άρθρο 22 – Εταιρική ευθύνη

1. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διασφαλίσει ότι νομικό πρόσωπο δύναται να θεωρηθεί υπεύθυνο για ποινικό αδίκημα, που καθιερώνεται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή, το οποίο διαπράχθηκε προς όφελος του από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά ή ως μέρος οργάνου του νομικού προσώπου, που έχει ηγετική θέση εντός του νομικού προσώπου, που βασίζεται σε:
 - α. εξουσία αντιπροσώπευσης του νομικού προσώπου·
 - β. αρμοδιότητα να λαμβάνει αποφάσεις εκ μέρους του νομικού προσώπου·
 - γ. αρμοδιότητα να ασκεί έλεγχο εντός του νομικού προσώπου.
2. Εκτός από τις περιπτώσεις που ήδη προνοούνται στην παράγραφο 1, κάθε Μέρος λαμβάνει τα μέτρα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζει ότι νομικό πρόσωπο δύναται να θεωρηθεί υπεύθυνο όπου η έλλειψη επίβλεψης ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει καταστήσει δυνατή τη διάπραξη ενός ποινικού αδικήματος που

καθιερώνεται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή προς όφελος του νομικού αυτού προσώπου από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί κάτω από την αρμοδιότητα του.

3. Τηρουμένων των νομικών αρχών του Μέρους, η ευθύνη νομικού προσώπου δύναται να είναι ποινική, αστική ή διοικητική.
4. Τέτοια ευθύνη θα είναι χωρίς επηρεασμό της ποινικής ευθύνης των φυσικών προσώπων που έχουν διαπράξει το αδίκημα.

Άρθρο 23 – Κυρώσεις και μέτρα

1. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διασφαλίσει ότι τα ποινικά αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 18 ως 21 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις. Οι κυρώσεις αυτές περιλαμβάνουν, για ποινικά αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με το Άρθρο 18 και που διαπράττονται από φυσικά πρόσωπα, ποινές που συνεπάγονται αποστέρηση της ελευθερίας η οποία δυνατόν να προκαλέσει έκδοση.
2. Κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι τα νομικά πρόσωπα που θεωρούνται υπεύθυνα σύμφωνα με το Άρθρο 22 υπόκεινται σε αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές ποινικές ή μη-ποινικές κυρώσεις ή μέτρα, περιλαμβανομένων χρηματικών κυρώσεων.
3. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία έτσι ώστε να διευκολύνεται να κατάσχει ή διαφορετικά να αποστερεί τα μέσα και το προϊόν των ποινικών αδικημάτων που καθιερώνονται σύμφωνα με τα Άρθρα 18 και 20, παράγραφος α, της Σύμβασης αυτής ή την περιουσία η αξία της οποίας αντιστοιχεί σε τέτοιο προϊόν.
4. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διευκολύνει το προσωρινό ή μόνιμο κλείσιμο οποιουδήποτε ιδρύματος το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη διεξαγωγή εμπορίας ανθρώπων, χωρίς επηρεασμό των δικαιωμάτων των *καλοπίστων* τρίτων μερών ή για να αρνηθεί στο δράστη, προσωρινά ή μόνιμα, την

άσκηση της δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της οποίας διαπράχθηκε το αδίκημα αυτό.

Άρθρο 24 – Επιβαρυντικές συνθήκες

Κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι οι ακόλουθες συνθήκες θεωρούνται ως επιβαρυντικές συνθήκες στον καθορισμό της ποινής για αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με το Άρθρο 18 της Σύμβασης αυτής:

- α. το αδίκημα, με πρόθεση ή λόγω βαρείας αμέλειας, έθεσε σε κίνδυνο τη ζωή του θύματος
- β. το αδίκημα διαπράχθηκε εναντίον παιδιού
- γ. το αδίκημα διαπράχθηκε από δημόσιο υπάλληλο στην εκτέλεση των καθηκόντων του/της
- δ. το αδίκημα διαπράχθηκε εντός του πλαισίου εγκληματικού οργανισμού.

Άρθρο 25 – Προηγούμενες καταδίκες

Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα που προνοούν για το ενδεχόμενο να ληφθούν υπ' όψιν όταν καθορίζεται η ποινή τελεσίδικες αποφάσεις που έχουν εκδοθεί από άλλο Μέρος σε σχέση με αδικήματα που έχουν καθιερωθεί σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή.

Άρθρο 26 – Μη-τιμωριτική διάταξη

Κάθε Μέρος, σύμφωνα με τις βασικές αρχές του νομικού συστήματός του, προνοεί για την πιθανότητα μη επιβολής ποινών σε θύματα για την ανάμειξη τους σε παράνομες δραστηριότητες, στην έκταση που έχουν εξαναγκαστεί να το πράξουν.

Κεφάλαιο V - Έρευνα, δίωξη και δικονομικό δίκαιο

Άρθρο 27 – Μονομερείς και *ex officio* αιτήσεις

1. Κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι οι έρευνες ή η δίωξη αδικημάτων που καθιερώνονται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή δεν εξαρτώνται από την

αναφορά ή καταγγελία που γίνεται από θύμα, τουλάχιστον όταν το αδίκημα διαπράχθηκε εν όλω ή εν μέρει στο έδαφος του.

2. Κάθε Μέρος διασφαλίζει ότι τα θύματα ενός αδικήματος στο έδαφος ενός Μέρους άλλου από αυτού στο οποίο διαμένουν δύνανται να υποβάλουν παράπνοο ενώπιον των αρμοδίων αρχών του Κράτους στο οποίο διαμένουν. Η αρμόδια αρχή στην οποία υποβάλλεται το παράπνοο, στην έκταση που το ίδιο δεν έχει αρμοδιότητα αναφορικά με αυτό, διαβιβάζει τούτο χωρίς καθυστέρηση στην αρμόδια αρχή του Μέρους στο έδαφος του οποίου διαπράχθηκε το αδίκημα. Το παράπνοο θα τύχει χειρισμού σύμφωνα με το εσωτερικό δίκαιο του Μέρους στο οποίο διαπράχθηκε το αδίκημα.
3. Κάθε Μέρος διασφαλίζει, μέσω νομοθετικών ή άλλων μέτρων, σύμφωνα με τους όρους που προνοούνται από το εσωτερικό του δίκαιο, προς οποιαδήποτε ομάδα, ίδρυμα, σύνδεσμο ή μη-κυβερνητικούς οργανισμούς που στοχεύουν στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή προστασία ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη δυνατότητα να βοηθούν και/ή να υποστηρίζουν το θύμα με τη συγκατάθεση του/της κατά τη διάρκεια ποινικών διαδικασιών αναφορικά με το αδίκημα που καθιερώνεται σύμφωνα με το Άρθρο 18 της Σύμβασης αυτής.

Άρθρο 28 – Προστασία θυμάτων, μαρτύρων και συνεργαζομένων με τις δικαστικές αρχές

1. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να παρέχει αποτελεσματική και κατάλληλη προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό ειδικότερα κατά τη διάρκεια και μετά την έρευνα και δίωξη δραστών για:
 - α. θύματα
 - β. όπου κρίνεται σκόπιμο, αυτούς που αναφέρουν τα ποινικά αδικήματα που καθιερώνονται από το Άρθρο 18 της Σύμβασης αυτής ή συνεργάζονται διαφορετικά με τις ερευνητικές αρχές
 - γ. μάρτυρες που δίνουν καταθέσεις αναφορικά με ποινικά αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με το Άρθρο 18 της Σύμβασης αυτής

- δ. όπου είναι αναγκαίο, μέλη της οικογένειας προσώπων που αναφέρονται στις υποπαραγράφους α και γ.
2. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διασφαλίσει και να προσφέρει διάφορα είδη προστασίας. Αυτή δύναται να περιλαμβάνει φυσική προστασία, εκ νέου καθορισμό, αλλαγή ταυτότητας και βοήθεια στην απόκτηση εργασίας.
 3. Στο παιδί θύμα παρέχονται ειδικά μέτρα προστασίας λαμβανομένου υπόψιν του καλώς νοούμενου συμφέροντος του παιδιού.
 4. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να παρέχει, κατάλληλη προστασία από πιθανή εκδίκηση ή εκφοβισμό, ειδικότερα κατά τη διάρκεια και μετά την έρευνα και δίωξη δραστών, για μέλη ομάδων, ιδρυμάτων, συνδέσμων ή μη-κυβερνητικών οργανισμών που διεξάγουν τις δραστηριότητες που εκτίθενται στο Άρθρο 27, παράγραφος 3.
 5. Κάθε Μέρος εξετάζει το ενδεχόμενο σύναψης συμφωνιών ή διευθετήσεων με άλλα Κράτη για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Άρθρο 29 – Εξειδικευμένες αρχές και συντονιστικά σώματα

1. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διασφαλίζει ότι άτομα ή οντότητες είναι εξειδικευμένα στην καταπολέμηση της εμπορίας και στην προστασία των θυμάτων. Τέτοια πρόσωπα ή οντότητες έχουν την απαραίτητη ανεξαρτησία σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές του νομικού συστήματος του Μέρους έτσι ώστε να δύνανται να ασκούν τις αρμοδιότητες τους αποτελεσματικά και ελεύθερα από οποιαδήποτε αδικαιολόγητη πίεση. Τέτοια πρόσωπα ή το προσωπικό τέτοιων οντοτήτων έχουν επαρκή κατάρτιση και οικονομικούς πόρους για τα καθήκοντα τους.
2. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διασφαλίζει συντονισμό της πολιτικής και ενεργειών των κυβερνητικών τμημάτων τους και άλλων δημοσίων υπηρεσιών κατά της εμπορίας ανθρώπων, όπου κρίνεται σκόπιμο, μέσω της ίδρυσης συντονιστικών σωμάτων.

3. Κάθε Μέρος παρέχει ή ενδυναμώνει την κατάρτιση σχετικών αξιωματούχων στην παρεμπόδιση και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, περιλαμβανομένης της κατάρτισης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Η κατάρτιση δύναται να είναι εξειδικευμένη για υπηρεσίες και, όπου κρίνεται σκόπιμο, εστιάζεται σε: μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην παρεμπόδιση τέτοιας εμπορίας, δίωξη των εμπόρων και προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων, περιλαμβανομένης της προστασίας των θυμάτων από τους εμπόρους.
4. Κάθε Μέρος εξετάζει το ενδεχόμενο διορισμού Εθνικών Εισηγητών ή άλλων μηχανισμών για την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των Κρατικών ιδρυμάτων κατά της εμπορίας και την εφαρμογή των απαιτήσεων της εθνικής νομοθεσίας.

Άρθρο 30 – Δικαστικές διαδικασίες

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών, ειδικότερα το Άρθρο 6, κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά ή άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να διασφαλίζει κατά τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών:

- α. την προστασία της ιδιωτικής ζωής των θυμάτων και, όπου κρίνεται σκόπιμο, την ταυτότητα τους·
- β. την ασφάλεια των θυμάτων και την προστασία αυτών από εκφοβισμό,

σύμφωνα με τους όρους δυνάμει του εσωτερικού του δικαίου και, στην περίπτωση παιδιών θυμάτων, με τη λήψη ειδικής φροντίδας για τις ανάγκες των παιδιών και διασφαλίζοντας το δικαίωμα τους για ειδικά μέτρα προστασίας.

Άρθρο 31 – Δικαιοδοσία

1. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια νομοθετικά και άλλα μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να καθορίσει τη δικαιοδοσία του επί οποιουδήποτε αδικήματος που καθιερώνεται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή, όταν το αδίκημα διαπράττεται:
 - α. στο έδαφος του· ή

- β. σε πλοίο που φέρει τη σημαία του Μέρους αυτού· ή
 - γ. σε αεροσκάφος εγγεγραμμένο σύμφωνα με τη νομοθεσία του Μέρους αυτού· ή
 - δ. από ένα από τους πολίτες του ή από πρόσωπο χωρίς υπηκοότητα που έχει τη συνήθη κατοικία του/της στο έδαφος του, αν το αδίκημα τιμωρείται με βάση το ποινικό δίκαιο όπου αυτό διαπράχθηκε ή αν το αδίκημα διαπράττεται εκτός της εδαφικής δικαιοδοσίας οποιουδήποτε Κράτους·
 - ε. εναντίον ενός από τους πολίτες του.
2. Κάθε Μέρος δύναται, κατά το χρόνο υπογραφής ή κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης του, με δήλωση που απευθύνεται προς το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να δηλώσει ότι επιφυλάσσει το δικαίωμα να μην εφαρμόσει ή να εφαρμόσει μόνο σε ειδικές περιπτώσεις ή με προϋποθέσεις, τους κανόνες δικαιοδοσίας που εκτίθενται στις παραγράφους 1 (δ) και (ε) του άρθρου αυτού ή οποιοδήποτε μέρος αυτού.
 3. Κάθε Μέρος υιοθετεί τέτοια μέτρα ως δυνατόν να είναι αναγκαία για να καθορίσει δικαιοδοσία επί των αδικημάτων που αναφέρονται στη Σύμβαση αυτή, σε περιπτώσεις όπου ο φερόμενος ως δράστης βρίσκεται στο έδαφος του και δεν τον/την εκδίδει σε άλλο Μέρος, με βάση μόνο την εθνικότητα του/της, μετά από αίτημα για έκδοση.
 4. Όταν πέραν του ενός Μέρους αξιώνει δικαιοδοσία επί ενός ισχυριζόμενου αδικήματος που καθιερώνεται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή, τα εμπλεκόμενα Μέρη, όπου κρίνεται σκόπιμο, διαβουλεύονται με σκοπό να καθορίσουν την πιο κατάλληλη δικαιοδοσία για τη δίωξη.
 5. Χωρίς επηρεασμό των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου, η Σύμβαση αυτή δεν αποκλείει την άσκηση οποιασδήποτε ποινικής δικαιοδοσίας από ένα Μέρος σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο.

Κεφάλαιο VI – Διεθνής συνεργασία και συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών

Άρθρο 32 – Γενικές αρχές και μέτρα για διεθνή συνεργασία

Τα Μέρη συνεργάζονται μεταξύ τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης αυτής, και μέσω της εφαρμογής των σχετικών εφαρμοστέων διεθνών και περιφερειακών εγγράφων, διευθετήσεων που συμφωνούνται στη βάση ομοιόμορφης ή αμοιβαίας νομοθεσίας και εσωτερικού δικαίου, στην ευρύτερη δυνατή έκταση, για σκοπούς:

- παρεμπόδισης και καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων
- προστασίας και παροχής βοήθειας σε θύματα
- ερευνών ή διαδικασιών που αφορούν ποινικά αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή.

Άρθρο 33 - Μέτρα που σχετίζονται με άτομα εκτεθειμένα σε κίνδυνο ή αγνοούμενα άτομα

1. Όταν ένα Μέρος, με βάση τις πληροφορίες που έχει στη διάθεση του έχει εύλογους λόγους να πιστεύει ότι η ζωή, η ελευθερία ή η φυσική ακεραιότητα ενός προσώπου που αναφέρεται στο Άρθρο 28, παράγραφος 1, βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο στο έδαφος άλλου Μέρους, το Μέρος που κατέχει τις πληροφορίες, σε τέτοια περίπτωση έκτακτης ανάγκης, τις διαβιβάζει χωρίς καθυστέρηση στο τελευταίο για να λάβει τα κατάλληλα μέτρα προστασίας.
2. Τα Μέρη της Σύμβασης αυτής δύνανται να εξετάζουν το ενδεχόμενο ενίσχυσης της συνεργασίας τους στην αναζήτηση αγνοουμένων ατόμων, ειδικότερα αγνοουμένων παιδιών, αν οι διαθέσιμες πληροφορίες τα οδηγούν να πιστεύουν ότι αυτό/αυτή είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων. Προς το σκοπό αυτό, τα Μέρη δύνανται να συνάπτουν διμερείς ή πολυμερείς συνθήκες μεταξύ τους.

Άρθρο 34 – Πληροφόρηση

1. Το Μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα πληροφορεί αμέσως το αιτούν Μέρος για το τελικό αποτέλεσμα της ενέργειας που λήφθηκε με βάση το κεφάλαιο αυτό. Το Μέρος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα πληροφορεί επίσης αμέσως το αιτούν Μέρος για οποιοσδήποτε συνθήκες που καθιστούν αδύνατη τη διεξαγωγή της επιζητούμενης ενέργειας ή που είναι πιθανόν να την καθυστερήσουν σημαντικά.

2. Ένα Μέρος δύναται, εντός των ορίων του εσωτερικού του δικαίου, χωρίς προηγούμενο αίτημα, να διαβιβάσει σε άλλο Μέρος, πληροφορίες που λήφθηκαν εντός του πλαισίου των δικών του ερευνών όταν θεωρεί ότι η αποκάλυψη τέτοιων πληροφοριών δύναται να βοηθήσει το λαμβάνον Μέρος στην έναρξη ή τη διεξαγωγή ερευνών ή διαδικασιών που αφορούν ποινικά αδικήματα που καθιερώνονται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή ή που δυνατόν να οδηγήσουν σε αίτημα για συνεργασία από το Μέρος εκείνο με βάση το κεφάλαιο αυτό.
3. Πριν την παροχή τέτοιων πληροφοριών, το παρέχον Μέρος δύναται να ζητήσει όπως αυτές παραμείνουν εμπιστευτικές ή χρησιμοποιηθούν υπό όρους. Αν το λαμβάνον Μέρος δεν δύναται να συμμορφωθεί με τέτοιο αίτημα, ειδοποιεί το παρέχον Μέρος, το οποίο τότε καθορίζει κατά πόσο οι πληροφορίες θα έπρεπε παρ' όλα αυτά να παρασχεθούν. Αν το λαμβάνον Μέρος αποδεχτεί τις πληροφορίες υπό τους όρους θα δεσμεύεται από αυτούς.
4. Όλες οι πληροφορίες που ζητούνται αναφορικά με τα Άρθρα 13, 14 και 16, που είναι αναγκαίες για να παρέχουν τα δικαιώματα που παρέχονται από τα Άρθρα αυτά, διαβιβάζονται κατόπιν αιτήματος του Μέρους που αφορά χωρίς καθυστέρηση με δέοντα σεβασμό προς το Άρθρο 11 της Σύμβασης αυτής.

Άρθρο 35 – Συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών

Κάθε Μέρος ενθαρρύνει τις κρατικές αρχές και τους δημόσιους αξιωματούχους, να συνεργάζονται με μη-κυβερνητικούς οργανισμούς, άλλους σχετικούς οργανισμούς και μέλη της κοινωνίας των πολιτών, στην καθιέρωση στρατηγικών συνεργασιών, με στόχο την επίτευξη του σκοπού της Σύμβασης αυτής.

Κεφάλαιο VII –Μηχανισμός παρακολούθησης

Άρθρο 36 – Ομάδα εμπειρογνομόνων για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων

1. Η ομάδα εμπειρογνομόνων για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων (ακολουθως αναφερόμενη ως "GRETA"), παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής από τα Μέρη.

2. Η GRETA απαρτίζεται κατά το ελάχιστον από 10 μέλη και κατά το μέγιστον από 15 μέλη, λαμβανομένης υπόψιν της φυλετικής και γεωγραφικής ισορροπίας καθώς και μιας πολυπειθαρχικής εμπειρίας. Αυτά εκλέγονται από την Επιτροπή των Μερών για θητεία 4 χρόνων με δικαίωμα μίας ανανέωσης και επιλέγονται ανάμεσα από πολίτες των Κρατών Μερών της Σύμβασης αυτής.
3. Η εκλογή των μελών της GRETA βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:
 - α. Επιλέγονται ανάμεσα από πολίτες υψηλού ηθικού επιπέδου, οι οποίοι είναι γνωστοί για την αναγνωρισμένη ικανότητα τους στο πεδίο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, βοήθεια και προστασία θυμάτων και για τη δράση κατά της εμπορίας ανθρώπων ή που έχουν επαγγελματική εμπειρία στους τομείς που καλύπτονται από τη Σύμβαση αυτή.
 - β. παρακάθινται υπό την προσωπική τους ιδιότητα και είναι ανεξάρτητοι και αμερόληπτοι στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και διαθέσιμοι να ασκούν τα καθήκοντα τους με αποτελεσματικό τρόπο.
 - γ. δεν είναι δυνατό δύο μέλη της GRETA να είναι πολίτες του ίδιου Κράτους.
 - δ. πρέπει να αντιπροσωπεύουν τα κύρια νομικά συστήματα.
4. Η διαδικασία εκλογής των μελών της GRETA καθορίζεται από την Επιτροπή Υπουργών, μετά από διαβούλευση και λήψη της ομόφωνης συγκατάθεσης των Μερών της Σύμβασης, εντός περιόδου ενός χρόνου που ακολουθεί την έναρξη ισχύος της Σύμβασης αυτής. Η GRETA υιοθετεί τους δικούς της κανόνες διαδικασίας.

Άρθρο 37 – Επιτροπή των Μερών

1. Η Επιτροπή των Μερών απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους στην Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης από τα Κράτη μέλη που είναι Μέρη στη Σύμβαση και αντιπροσώπους των Μερών της Σύμβασης, που δεν είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Η Επιτροπή των Μερών συγκαλείται από το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η πρώτη συνεδρία της λαμβάνει χώρα εντός

περιόδου ενός χρόνου που ακολουθεί την έναρξη ισχύος της Σύμβασης αυτής, με σκοπό να εκλέξει τα μέλη της GRETA. Ακολούθως, συνεδριάζει όποτε καλείται να το πράξει από το ένα τρίτο των Μερών, τον Πρόεδρο της GRETA ή το Γενικό Γραμματέα.

3. Η Επιτροπή των Μερών υιοθετεί τους δικούς της κανόνες διαδικασίας.

Άρθρο 38 – Διαδικασία

1. Η διαδικασία αξιολόγησης αφορά τα Μέρη της Σύμβασης και διαιρείται σε γύρους, η διάρκεια των οποίων καθορίζεται από την GRETA. Κατά την έναρξη του κάθε γύρου η GRETA επιλέγει τις ειδικές πρόνοιες πάνω στις οποίες βασίζεται η διαδικασία αξιολόγησης.
2. Η GRETA ορίζει τα πιο κατάλληλα μέσα για να διεξάγει την αξιολόγηση αυτή. Η GRETA δύναται, ειδικότερα, να υιοθετήσει ένα ερωτηματολόγιο για κάθε γύρο αξιολόγησης, το οποίο δύναται να εξυπηρετήσει ως βάση για την αξιολόγηση της εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης από τα Μέρη. Το ερωτηματολόγιο αυτό απευθύνεται σε όλα τα Μέρη. Τα Μέρη ανταποκρίνονται στο ερωτηματολόγιο αυτό καθώς και σε οποιοδήποτε άλλο αίτημα για πληροφορίες από την GRETA.
3. Η GRETA δύναται να ζητήσει πληροφορίες από την κοινωνία των πολιτών.
4. Η GRETA δύναται επικουρικά να οργανώνει επισκέψεις σε χώρες, σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές και το «μεσάζον πρόσωπο» που διορίζεται από την τελευταία και, αν χρειάζεται, με τη βοήθεια των ανεξάρτητων εθνικών εμπειρογνομόνων. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων αυτών, η GRETA δύναται να βοηθείται από ειδικούς σε συγκεκριμένα θέματα.
5. Η GRETA ετοιμάζει προσχέδιο έκθεσης που περιέχει την ανάλυση της αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων πάνω στις οποίες βασίζεται η αξιολόγηση, καθώς και τις εισηγήσεις και προτάσεις της αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο το Μέρος που αφορά δύναται να χειριστεί τα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί. Το προσχέδιο έκθεσης διαβιβάζεται για σχόλια στο Μέρος που υφίσταται την αξιολόγηση. Τα σχόλια του λαμβάνονται υπόψη από την GRETA όταν υποβάλλει την έκθεση της.

6. Στη βάση αυτή, η GRETA υιοθετεί την έκθεση της και τα συμπεράσματα που αφορούν τα μέτρα που λήφθηκαν από το Μέρος που αφορά για την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής. Η έκθεση αυτή και τα συμπεράσματα αποστέλλονται στο Μέρος που αφορά και στην Επιτροπή των Μερών. Η έκθεση και τα συμπεράσματα της GRETA δημοσιεύονται από την υιοθέτηση τους μαζί με τελικά σχόλια από το Μέρος που αφορά.
7. Χωρίς επηρεασμό της διαδικασίας των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου αυτού, η Επιτροπή των Μερών δύναται να υιοθετήσει, στη βάση της έκθεσης και των συμπερασμάτων της GRETA, συστάσεις που απευθύνονται στο Μέρος αυτό (α) αναφορικά με τα μέτρα που θα ληφθούν για την εφαρμογή των συμπερασμάτων της GRETA, όπου χρειάζεται δε, τον καθορισμό ημερομηνίας για υποβολή πληροφοριών για την εφαρμογή τους, και (β) που στοχεύουν στην προώθηση συνεργασίας με το Μέρος αυτό για την ορθή εφαρμογή της Σύμβασης αυτής.

Κεφάλαιο VIII – Σχέση με άλλα διεθνή έγγραφα

Άρθρο 39 – Σχέση με το Πρωτόκολλο για την παρεμπόδιση, καταπολέμηση και τιμωρία της εμπορίας προσώπων, ιδιαίτερα των γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος.

Η Σύμβαση αυτή δεν επηρεάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του Πρωτοκόλλου για την παρεμπόδιση, καταπολέμηση και τιμωρία της εμπορίας προσώπων, ιδιαίτερα των γυναικών και παιδιών, το οποίο συμπληρώνει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και στοχεύει στη βελτίωση της προστασίας που παρέχεται από αυτό και στην ανάπτυξη των κριτηρίων που περιέχονται σε αυτήν.

Άρθρο 40 – Σχέση με άλλα διεθνή έγγραφα

1. Η Σύμβαση αυτή δεν επηρεάζει τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που απορρέουν από άλλα διεθνή έγγραφα στα οποία τα Μέρη της Σύμβασης αυτής είναι Μέρη ή θα καταστούν Μέρη και τα οποία περιέχουν διατάξεις σε θέματα που διέπει η Σύμβαση αυτή και τα οποία διασφαλίζουν μεγαλύτερη προστασία και βοήθεια για θύματα εμπορίας.

2. Τα Μέρη της Σύμβασης αυτής δύνανται να συνάπτουν διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ τους στα θέματα που ρυθμίζονται στη Σύμβαση αυτή, για σκοπούς συμπλήρωσης ή ενδυνάμωσης των διατάξεων ή διευκόλυνσης της εφαρμογής των αρχών που ενσωματώνονται σ' αυτήν.
3. Τα Μέρη που είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφαρμόζουν στις αμοιβαίες τους σχέσεις, τους κανόνες της Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην έκταση που υπάρχουν κανόνες της Κοινότητας ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διέπουν το ειδικό θέμα που αφορά και εφαρμόζονται στην ειδική περίπτωση, χωρίς επηρεασμό του αντικειμένου και σκοπού της Σύμβασης αυτής και χωρίς επηρεασμό της πλήρους εφαρμογής της από άλλα Μέρη.
4. Καμιά διάταξη στη Σύμβαση αυτή δεν επηρεάζει τα δικαιώματα, υποχρεώσεις και ευθύνες των Κρατών και ατόμων δυνάμει του διεθνούς δικαίου, περιλαμβανομένου του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα και, ειδικότερα, όπου εφαρμόζεται, της Σύμβασης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967 σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων και της αρχής της μη-επιαναπροώθησης όπως περιέχεται σε αυτό.

Κεφάλαιο ΙΧ - Τροποποιήσεις στη Σύμβαση

Άρθρο 41 – Τροποποιήσεις

1. Οποιαδήποτε πρόταση για τροποποίηση στη Σύμβαση αυτή που παρουσιάζεται από ένα Μέρος κοινοποιείται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης και διαβιβάζεται από αυτόν ή αυτήν προς τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, οποιοδήποτε υπογράφοντα, οποιοδήποτε Κράτος Μέρος, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, προς οποιοδήποτε Κράτος κλήθηκε να υπογράψει τη Σύμβαση αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 42 και προς οποιοδήποτε Κράτος κλήθηκε να προσχωρήσει στη Σύμβαση αυτή σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 43.

2. Οποιαδήποτε τροποποίηση που προτείνεται από ένα Μέρος κοινοποιείται στην GRETA, η οποία υποβάλλει στην Επιτροπή Υπουργών τη γνωμοδότηση της για την προτεινόμενη τροποποίηση.
3. Η Επιτροπή Υπουργών εξετάζει την προτεινόμενη τροποποίηση και τη γνωμοδότηση που υποβάλλεται από την GRETA και, κατόπιν διαβούλευσης των Μερών της Σύμβασης αυτής και έπειτα από λήψη της ομόφωνης συγκατάθεσης τους, δύναται να υιοθετήσει την τροποποίηση.
4. Το κείμενο κάθε τροποποίησης που υιοθετείται από την Επιτροπή Υπουργών σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού διαβιβάζεται στα Μέρη για αποδοχή.
5. Κάθε τροποποίηση που υιοθετείται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου αυτού τίθεται σε ισχύ την πρώτη μέρα του μήνα που ακολουθεί την λήξη περιόδου ενός μηνός μετά την ημερομηνία κατά την οποία όλα τα Μέρη έχουν πληροφορήσει το Γενικό Γραμματέα ότι την έχουν αποδεχθεί.

Κεφάλαιο X – Τελικές Διατάξεις

Άρθρο 42 – Υπογραφή και έναρξη ισχύος

1. Η Σύμβαση αυτή είναι ανοικτή για υπογραφή από τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα Κράτη-μη μέλη που έχουν συμμετάσχει στην επεξεργασία της και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
2. Η Σύμβαση αυτή υπόκειται σε επικύρωση, αποδοχή ή έγκριση. Τα έγγραφα επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης κατατίθενται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
3. Η Σύμβαση αυτή τίθεται σε ισχύ την πρώτη μέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατά την οποία 10 Υπογράφωντες, περιλαμβανομένων τουλάχιστον 8 Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, έχουν εκφράσει την συγκατάθεση τους να δεσμεύονται από τη Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

4. Αναφορικά με οποιοδήποτε Κράτος που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα το/η οποίο/α εκφράζει μεταγενέστερα την συγκατάθεση του/της να δεσμεύεται από αυτή, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής ή έγκρισης της.

Άρθρο 43 – Προσχώρηση στη Σύμβαση

1. Μετά την έναρξη ισχύος της Σύμβασης αυτής, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, δύνатаι, κατόπιν διαβούλευσης των Μερών της Σύμβασης αυτής και λήψης της ομόφωνης συγκατάθεσης τους, να προσκαλέσει οποιοδήποτε Κράτος-μη μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο δεν έχει συμμετάσχει στην επεξεργασία της Σύμβασης αυτής, να προσχωρήσει στη Σύμβαση αυτή με απόφαση που λαμβάνεται από την πλειοψηφία που προνοείται στο Άρθρο 20 δ. του Καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, και με την ομόφωνη ψήφο των αντιπροσώπων των Συμβαλλομένων Κρατών που δικαιούνται να παρακάθινται στην Επιτροπή Υπουργών.
2. Αναφορικά με οποιοδήποτε προσχωρόν Κράτος, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία κατάθεσης του εγγράφου προσχώρησης στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Άρθρο 44 – Εδαφική εφαρμογή

1. Οποιοδήποτε Κράτος ή η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δύνатаι, κατά το χρόνο υπογραφής ή με την κατάθεση του εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης της, να καθορίσει το έδαφος ή τα εδάφη στα οποία εφαρμόζεται η Σύμβαση αυτή.
2. Οποιοδήποτε Μέρος δύνатаι, σε οποιαδήποτε μεταγενέστερη ημερομηνία, με δήλωση που απευθύνεται προς το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να επεκτείνει την εφαρμογή της Σύμβασης αυτής σε οποιοδήποτε άλλο έδαφος που προσδιορίζεται στη δήλωση και για τις διεθνείς σχέσεις του οποίου ή εκ μέρους του οποίου είναι εξουσιοδοτημένο

να αναλαμβάνει υποχρεώσεις. Αναφορικά με τέτοιο έδαφος, η Σύμβαση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία λήψης τέτοιας δήλωσης από το Γενικό Γραμματέα.

3. Οποιαδήποτε δήλωση που γίνεται δυνάμει των δύο προηγούμενων παραγράφων δύναται, αναφορικά με οποιοδήποτε έδαφος καθορίζεται σε τέτοια δήλωση, να αποσυρθεί με γνωστοποίηση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η απόσυρση τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία λήψης τέτοιας γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 45 – Επιφυλάξεις

Καμιά επιφύλαξη δύναται να γίνει αναφορικά με οποιαδήποτε διάταξη της Σύμβασης αυτής, με εξαίρεση την επιφύλαξη του Άρθρου 31, παράγραφος 2.

Άρθρο 46 – Καταγγελία

1. Οποιοδήποτε Μέρος δύναται, σε οποιοδήποτε χρόνο, να καταγγείλει τη Σύμβαση αυτή με γνωστοποίηση που απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης.
2. Τέτοια καταγγελία τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του μήνα που ακολουθεί τη λήξη περιόδου τριών μηνών μετά την ημερομηνία λήψης της γνωστοποίησης από το Γενικό Γραμματέα.

Άρθρο 47 – Γνωστοποίηση

Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης ειδοποιεί τα Κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, οποιοδήποτε Κράτος που υπέγραψε τη Σύμβαση, οποιοδήποτε Κράτος Μέρος, την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, οποιοδήποτε Κράτος κλήθηκε να υπογράψει τη Σύμβαση σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 42 και οποιοδήποτε Κράτος κλήθηκε να προσχωρήσει στη Σύμβαση αυτή σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 43 για:

- α. οποιαδήποτε υπογραφή·
- β. την κατάθεση οποιουδήποτε εγγράφου επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης·
- γ. οποιαδήποτε ημερομηνία έναρξης ισχύος της Σύμβασης αυτής σύμφωνα με τα Άρθρα 42 και 43·
- δ. οποιαδήποτε τροποποίηση η οποία υιοθετείται σύμφωνα με το Άρθρο 41 και την ημερομηνία κατά την οποία τίθεται σε ισχύ τέτοια τροποποίηση·
- ε. οποιαδήποτε καταγγελία η οποία γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 46·
- στ. οποιαδήποτε άλλη πράξη, γνωστοποίηση ή κοινοποίηση σχετίζεται με τη Σύμβαση·
- ζ. οποιαδήποτε επιφύλαξη γίνεται δυνάμει του Άρθρου 45.

Σε μαρτυρία των ανωτέρω, οι υπογεγραμμένοι δεόντως εξουσιοδοτημένοι για το σκοπό αυτό, έχουν υπογράψει τη Σύμβαση αυτή.

Έγινε στη Βαρσοβία, την 16^η ημέρα του Μαΐου 2005, στην Αγγλική και Γαλλική, τα οποία δύο κείμενα είναι εξίσου αυθεντικά, σε ενιαίο αντίγραφο το οποίο κατατίθεται στα αρχεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης διαβιβάζει πιστοποιημένα αντίγραφα σε κάθε Κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, στα Κράτη-μη μέλη τα οποία έχουν συμμετάσχει στην επεξεργασία της Σύμβασης αυτής, στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και σε οποιοδήποτε Κράτος κλήθηκε να προσχωρήσει στη Σύμβαση αυτή.